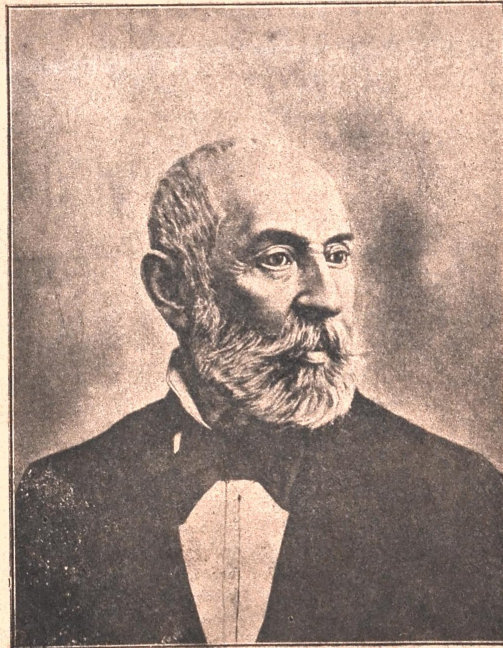

კვირა, 20 აპრილი

ფანი 10 კ.

№ 7.—1914 წ.

დღეს, 20 აპრილს
მამადავითის ტაძარში
დანიშნულია

დიმიტრი ყიფიანის
სულის მოსახსენებელი
წირვა-პანაშვილი 10-12 ს.

დიდებული მამულიშვილი და სამშობლოს მოამაგე
დიმიტრი ივანეს ძე ყიფიანი
მისი დაბადებიდან ასი წლის შესრულების გამო

1. სცენაზე და სცენის გარედ, მუთაური 1
2. ამპოლა, შაფა დადიანის 1
2. კ. დ. ბალომონტს, ხნაფ უფიანის 3
4. * * * (ლექსი), კაცო მიქელაძის 3
5. მინიატიურები, დ. თურდოსშირელის 3
6. დელი, ძაძებს ნუ ჩიკვაძე, ე. ადლიაშვილის 4
7. ვალენტინ სეროვი (სურ.) დ. კალასნიის 5
8. საფრანგეთის ლირიკა, ტ. ტაბაიის 8
9. სახ. თეატრის მოღ.—ს. რომანიშვილი 7
10. ლიმილი (ლექსები) კ. ჭიჭინაძის 8
11. სინათლე, (დასას.) ი. გუდუაშვილის 8
12. მთივლის ალიანსი, გ—უ—ის 12
13. ჩვენი თეატრი ვადასაკეთებელია, მუთ-სა 14
14. საგარეჯოს თეატრი, ტაფელაძის 15
15. ყარსის წარმოდგენა, დ. ვაზრუაშვილის 15
16. წერილი ამბები. 16
17. რეცენზენტის ასეთი უნდა! ჭიტასი 16
18. წერ. რედაქ. მიმართ, გ. ფარადაშვილის 16

ქართული თეატრი

დღეს, კვირას, 20 აპრილს

ქართ. დრამ. დასის მიერ წარ. იქნება
ოტელიო თარგ. ივ. მაჩაბელი-
სა ფსები ჩვეულებრივია. დასაწყისი საღ. 8¹/₂ საათზე.

რეჟ. შალიკაშვილი
ადმინისტრაცია ქართ. დრამ. საზ-სა.

ოთხშაბათს, 23 აპრილს

ი. გრიშაშვილის სააღამო

ხუთი განყოფილებით: I, ლექცია (გერ. ქიქოძე წაიკითხავს „პოეზია და სინამდვილე“); II, ქართული ოპერეტა; III, დივერტის-მენტი; IV, ცოცხალი სურათები; V, საკონცერტო განყოფილება.
ფსები ჩვეულებრივია. დასაწყ. 8¹/₂ ს.

ქართული თეატრი

ორშაბათს, 21 აპრილს, 1914 წ.

იშვითა და საინტერესო საღამოს გამართავს
მათე იანჭოშვილი

შემდეგის პროგრამით:

I გან. ლექცია

მეთოდური და უმეთოდო ტელეგრაფის

შესახებ. წაიკითხავს **მათე იანჭოშვილი** ზოგიერთა მანქანათა აღნიშნ.

II განყ.

ზირველად წარმოდგენილი იქნება ახალი ორიგინალური ტრანსფორმატორული კომპლავა

ბაჭყალიშვილი აღმოკვასტი

თხულებმა მათე იანჭოშვილისა.

ამ პიესაში ყველა მოქმედ პირთა როლებს შეასრულებს თვით ავტორი, რომელიც 15-ჯერ იცვლის ტანისამოსს და გრიმს, თან სხვადასხვა სამუსიკო საკრავებზე დაუკრავს, იმღერებს და იცეკვავებს.

III განყ.

1. დეკლამაცია, 2. სცენები, 3. უსიტყვო სცენა, 4. საილუმო მუსიკა, 5. უბნელისი მუსიკა ანუ ლექსური ზურგზე ცეკვით.

ყველა ამებებს შეასრულებს მათე იანჭოშვილი.
დასაწყისი საღამოს 8¹/₂ საათზე

ბილეთები იყიდება თეატრის კასაში

სახალხო სახლი

ოთხშაბათს, 23 აპრილს, 1914 წ.

გაიმართება

სალომეის უკო დილა

I განყ.

ბ-ნ **სამ. დადიანი** წაიკითხავს ლექციას:

„სამოგადომოშიეი აზრები მე-XIX საუკ.“

ქართულ სიტყვა-კაზმულ მწერლობაში

(აქ. წერეთელი და რ. ერისთავი)

II განყ.

გაიმართება კამათი ქართულ თეატრის შესახებ, საკამათოდ მოწვეულნი არიან: **ივ. გომართელი**, **გ. გორდეზიანი**, **კ. აბაშიძე**, **იბ. ვართაგავა**, **გ. შორ-დანი**, **არ. ჯუჯანაშვილი**, **ივ. ჩერქეზიშვილი**, **შ. ქართველიშვილი**, **მ. ქორიძე**, **გ. შალიკაშვილი**.

ს. დადიანი და სხვანი

დასაწყისი ს. 8¹/₂ ს.

ბილეთები იყიდება კასაში—5 კ.—50 კ-მდე.

გამგე **ი. ივანიძე**

№ 7

წლიურად 5 მ., ნახევარ წლით 3 მ., ცალკე ნომერი 10 კ. ხელის მოწერა მიიღება ღრ. სახ. კანტორაში და იოსებ იმედაშვილთან (ს. სტამბაში). მისამართი: **თფლისი, რედ. „თეატრი და ცხოვრება“ იოს. იმედაშვილი.**

ხელ-მოუწერელი წერილები არ დაიბეჭდება. — ხელთნაწერები საჭიროებისამებრ შესწორდება. — რედაქტორთან პირისპირ მოლაპარაკება შეიძლება შუადღის 10—2 ს. და საღ. 6—7 ს. ტელეფონი № 15-41.

№ 7

კ ვ ი რ ა, 20 ა პ რ ი ლ ი

1914 წ.

ბაკილი.

სცენაზე და სცენაზე მეფე, სცენის გარედ გლახა, — აი ჯერ კიდევ ვინ სცენის გარედ. არის ქართველი მსახიობი, საკუთარ პიროვნებას მოკლებული, სალაღობოდ გარდაქმნილი!..

იგი ხშირად გვაფრთოვანებს სცენიდან, ზეგვიტაცებს, მის წინ მუხლთ ეიდრეკთ, ხოლო როდესაც გრძის ჩამოიძლის, ის ჩვენთვის თითქმის აღარ არის, არც-კი ვამჩნევთ, მის ჰიროსა და ლხინს არც კი ვძიობთ...

ქართველმა მსახიობამ მშობელი ერის გასათვითცნობიერებლად იმდენი ვაკეთა, რომ მის ქურუმს — მსახიობს — უფლება აქვს მოითხოვოს პატივით მოეპყრან და მის ხმას ანგარიში გაუწიონ...

მაგრამ ერთია საკითხავი: ვანა შეიძლება პატივისცემით მოეპყრან იმას, რომელიც თვითონ თავის თავს არ სცემს პატივს, თვითონ არ აფასებს თავის თავს?!

არა და არა!..

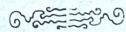
არა ერთ გზის გვიტყვამს, რომ თუ სხვა — გაბატონებულ ანუ თავისუფალ ერთა — სცენებზე მსახიობს შეუძლიან მხოლოდ რაფის გამსახიერებელი იყოს, ჩვენისთანა ბედში მყოფ ერის მსახიობი იმავე დროს შეგნებულ მოქალაქე — მოღვაწე უნდა იყოს, თანამემამულეთა ზნეობრივი სარკე, მწვრთნელ-აღმზრდელი!..

და როდის ვახდებთ ასეთი, თურასაც სცენიდან თვით რაფში გვასწავლის, აგრეთვე მასწავლებელი თუ არა — სწენიდან ნაყინსავე მოძღვრების დამცველი — ყოველგვარ უკეთურების დამთურგნელი, უმალეს მისწრაფებათა მხარად მიმდევარი — მაინც არ იქნება?!..

და როდესაც ჩვენი მსახიობი შეგნებუ-

ლად მოეპყრობა თვის წოდება — დანიშნულებას, მხოლოდ მაშინ ვაძიებთ იგი ნამდვილი აღმზრდელი ჩვენი და მის სიტყვა-მოქმედებას სცენის გარედ ანგარიში გაუწევა!..

მაშ, ქართველო მსახიობო, განიწმინდე თავი თვისი მანკიერებათაგან, თუ კი ასეთი მოგეპოვება, იცან თავი თვისი, თვითვე შეგნებით მოებატორნე თავსა შენსა და იმდაწესებულეებს, რომელსაც მსახურებ, და დღეს უპიროვნო მანქანად, სამადლო საცხებავად გადაქცეულს, ხვალ, სრულ მოაზრე-მოქალაქედ გარდაქმნილს, სხვანაც მოწიწებით პატივს გცემენ, ანგარიშს გაგიწევენ, როგორც საზოგადოების ქემპარტ მწვრთნელ-აღმზრდელს!..

ა მ კ ლ უ ა

როგორც ვიცით, დღემდე სცენაზე საზოგადოთ მსახიობთ ამგვარად ანაწილებდნენ: ეს მთარსიყე რაღების აღმასრულებელია, ეს გმირია, ეს რეჟონორი — დარბაისელ და ღინჯ ტიპთ განმასახიერებელი, ეს კომიკი, ეს ტრაგიკი და სხვად-სხვა. ასეთ განსაზღვრას ხასიათთა კი ეწოდა ამჟამად.

ამ წესს ადგა დიდი ხანია მსახიობა და ჯერაც თეატრის ასეთი შემოფარგვლისათვის თავი ვერ დაუღწევია. თვით მსახიობნიც და საქმის ხელმძღვანელები ამჟამად აქცევდნენ და აქცევენ ყურადღებას. ეგ ერთგვარი საზომიკია, როდესაც ხელშეკრულება იდება სცენის მოღვაწეთ შორის. კომერციული მხრით მსახიობთა ცხოვრებაში ამჟამად დიდი მნიშვნელობა აქვს. ამიტომაც ამჟამად ჯობის ერთი

თავი მუღამ ჯიბეს ურტყამს. უფრო მეტი გასავალი და მოწონება აქვს მთარსიყე როლეზის და გვირგების მოთამაშეს. ამიტომაც უფრო ხშირად მსახიობთა შორის ბრალდანი და უბრალო ამ ამბლუას ეტანება. კარგი სარგვინია კომიკობაც. ეს მამაკაცებში. ქალთა შორის ახალგაზდა დრამატულ როლეზის აღმასრულე ბელია ფასში, „ვრან კოკეტ“-საც არა უშავსრა. დანარჩენი ამბლუა-კი ორიე სქესთა შორის ისე მდლიანი არ არის. „ჟენ-პრემიერი“ ვაჟი ე. ი. „პირველი ახალგაზდა“ და „ჟენ-პრემიერი“ ქალი. ესაა თავიდათავე. როგორც ხედავთ, ეს სულ ფრანგული სიტყვებია და ვერ ვიტყვი, რომ ცოტაოდნად ეს სახელწოდებანი დამპტირებელი არ იყვეს მსახიობის პიროვნებისა. „პირველი მოსაყვარლე“, „დიდათ მოკობტავე“ და სხვ. მაინცადამაინც ვერაფერი სახელეზია და დღევანდელ თეატრს, ჩემის ფიქრით, არც ეკადრება, რადგან მნიშვნელობაც ამ სახელწოდებათ, კარგად რომ ჩავუკვირდეთ, დაკარგულიცა აქვს. ასეთი წეს-რიგე-კი, მე მგონი, ნარჩენია იმ ძველი დროისა, როდესაც ევროპაში თეატრი ან სასახლო იყო, ან რომელიმე კერძო მებატონის და, როდესაც პიესებიც ისე იწერებოდა, რომ სცენაზე სწორედ ეს „საყვარლები“, „მოკობტავენი“ ან „გმირები“ იყვნენ გამოსახულნი. შინაარსიც პიესებისა პირდაპირი იყო და უფრო ტლანქი—თუ იყო ავაზაკი გამოსახული, ყოველივე სიავაზაკე და სიავგლაზე სჭირდა ასეთ პირს; თუ იყო გმირი—ყოველივე სათნოება მისი შემკობელი იყო. თვით გრიმიც-კი გამოამუშავდა ასეთ პიროვნებათა გამოსახავად: ავაზაკი და ბოროტი ან შავი უნდა ყოფილიყო უკუმეთ ღამესავით ან წითელი, წითელი ცეცხლის ალივით, ხოლო სათნოანი და კეთილი თეთრი და ქერა ანველოზივით. ამბლუას ტერმინოლოგიაც მაშინ გამოამუშავდა და ვერ იქმნა, დღესაც; ვერ უხსნია თავი თეატრს და განსაკუთრებით მსახიობს ასეთი შემომზღუდვისავან. ეს ასე ხდებოდა დრამაში, ასე ხდება ოპერაშიც, მაგრამ თვით ოპერაშიაც შეინგრა კედელი „რუტინისა“. აქამდე ოპერაში ტენორი უფრო ფასდებოდა, შემდეგ ბარიტონი და ბოლოს ბანი, ვიხმაროთ ძველი სიტყვა—, „დერიანი“ (ბასი). მაგრამ ჩვენის თვალთ ვხედავთ, რომ მაგ. რუსეთში დღეს-დღეობით შალიაპი-

ნისთანა დაფსება და მოწონებაც არც ერთ ტენორსა და ბარიტონს არ აქვს, თითქოს ტიტანურმა ნიქმა შალიაპინისამ ხალხი გამოაფხიზლა და დააჯგრა, რომ საქმე ამბლუაზე-კი არ არის, არამედ ნიქს და უნარზეა. მადლობა ღმერთს, ახლა შალიაპინი გამონაკლს აღარ შეადგენს. თვით ევროპაშიც ყურადღება ექცევა ამ უნარიაზობას. მაშასადამე ისპობა დღენი ამბლუასი, რადგან ახლა დრამაშიაც, მაგ. საფრანგეთში, ერთ საუკეთესო მსახიობად ითვლება განთქმულ რეისორის ანტუანის მარჯვენა ხელი, დარექტორი მისივე თეატრისა ჟამე. ეს ჟამე სწორედ თანამედროვე თეატრის მსახიობია. მას ვერც ერთ ძველებურ ამბლუას ვერ აკუთვნებთ. ის ერთგვარის ნიქიერებით ასრულეზს ახალგაზდების როლს, მოხუცების როლს, საყვარლების, გმირების, დინჯების და სხვ. სახასიათო სათევვარებს.

სახასიათო როლები!

აი რა სიტყვა წამომცდა. ძველის ტერმინოლოგიით ესეც ხომ ერთ-ერთი ამბლუათავანია და... ეს ამბლუაც საპატოიდ ითვლებოდა, მაგრამ „პირველ საყვარელს თუ მოსაყვარელს“ მაინც ვერ უღრიდა.

ჩემის ფიქრით კი ეს ამბლუა არ უნდა იყვეს, ერთი ნაწილი თუ დარგი სამსახიობო ხელოვნებისა, არამედ ვგ უნდა იყვეს თვით მთავარი სახელწოდება მსახიობთა ნაშრომისა. ყველა მსახიობი სახასიათო როლების აღმასრულელებელი უნდა იყვეს და ეს უნდა იქმნეს კიდევ ნიშანდობლივი თვისება მსახიობისა. უფრო დაწვრილებით: მსახიობის ხელოვნება რა არის?—ასრულება სახასიათო როლებისა, რადგან ყველა ეს მოსაყვარლენი, დინჯები და ქარაფუტები, კეთილშობილნი მამანი და დაავადყუფებული ახალგაზდანი სახასიათონი არიან.

მაშ ამბლუას თუ გავუქმებთ რალა უნდა იყოს ჩვენი საზომიო?—კითხავს ბეერი.—მაშინ ხომ რეისორის როლების დანაწილებაში დავთარი აერევა და ამ თვორიას თუ მიეყვეთ, კომიქს ტრავიკულ როლს მისცემს „მთარშავეს“, „რეზონორებში“ გადიყვანს და სხვ.

არ მოხდება ესენი არც ერთი.

ამაზე დაწვრილებით შემდეგ ნომერში...

შუკრატისა

პ. დ. გალმონსტ

მინიატიურები

იქნებ იკითხო, რათა სდუმდა ქართველი ქალი იმ შენს მეგლისზე? შენ ხარ ნაწილი და მასთან დიდიც იმა მთელისა, რომლის კალთებზე ქვეშ შეაფარა მან თავი თვისი და რომელიცა დღეს უღმერთოდ მას გულს უღარავს, უტყებს მას ნებას, უხშობს გონებას და ვით გეგონოს, რომ მას არ ჰქონდა შენთვის სათქმელი გარდა იმისა, რომ მოგსალმებოდა და ეძღვნა შენთვის წითელ-ყვავილი? არა, მგოსანო, სასიქადულო თანაბრად ყველას! ქართველი ქალი შენ ბევრს გეტყობდა... მაგრამ ისეთს კი, რის გაგონებაც შენსა პოეტურ, გრძობიერ გულსა აატირებდა, ღვთიური მადლით მირონ-ცხებულ შუბლს მოგიტყუებინა და ეს ყველა-კი შეჰლახავდა მასში დარჩენილ სტუმართ-მოყვარულ წმიდა გრძობას!

აი რათ სდუმდა ქართველი ქალი იმ შენს მეგლისზე და იმის ნაცულად „ოდნე ქართველი“ მანდილოსანი, თავის ცხოვრების სიხარულში გაღალღებული, თამამად ხდიდა თითქო ბოდღში ქართველსა ქალსა და მოგიძღვნიდა ალტაცებით იმის მაგიერ წითელ-ყვავილს!

ნინო ყიფიანისა

* * *

(გუბღენი ან. ყ-ს)

სევდა, წუხილი, ცრემლი, ნაღველი მარად თან დამდევს, აღარ მშორდება; ბედისა რისხვა, ჭეჭა, ჭუხილი თანდათან უფრო მიახლოვდება. მაგრამ მაინც მწამს ძმთა სიყვარული, ოდეს შენი ხმა გულში ჩამწვდება. ოჰ, რომ ვიცოდებ, ეგ წმინდა გული თანასაგარძობლად შეგენახება, დღეს დეღამიწა, უღაბნოდ ქმნილი, ისევ წაღკოტად დამესახება.

კატო მიქელაძე

ჩემი ცრემლები

შუა ღამისას, როდესაც ბადრი მთვარე თილისმთან სხივებით მოჰფენს ქვეყნად ოქროს სიზმრებს—შენ წამოსწევები ყვავილიან მოლზე და დააქვრდები ცის ტატნობს.

აციმციმ-აკაკამღებიან ლაყვარდ ცაზე ვარსკვლავნი და მოჰქსოვენ სიყვარულის ზღაპარს...

გულ-აღმა მწოლარი თვალს არ მოაშორებ მათ...

შენ მოგენატრება ურიცხვი თვალები, რომ მარადის ლაყვარდს უმზერდენ...

შენ მოისმენ, შენ იხილავ ვარსკვლოვან ზღაპარს და ერთხელაც არ იკითხავ, თუ რა ძალაა, რაც ასე აშშვენიერებს ცივსა და უგრძნობელს ცის ურდოს...

ერთხელაც არ დაჰფიქრდები იმაზე, რომ ვინ იცის, იქნებ ის ვარსკვლავნი შეყვარებულთა ცრემლებია, ცაზე თეთრ ყვავილებად გადაშლილნი.

ერთხელაც არ იკითხავ, რომ ავერ ის ვარსკვლავი, სხვებისაგან რომ განცალკევებულია, თრთოლით რად დაგციმციმებს მარტოდ-მარტო შენ...

რას გეჭურჩულება გაფითრებული...

არ იკითხავ იმიტომ, რომ არ გასურს ის-მინო მისი ღაღადისი...

ღიად, არ გასურს ისმინო, თორემ განა იმ ვარსკვლავში ჩემს ობოლს ცრემლს არ იცნობდი?..

II

მე შეგაეშხე

მშვენიერო, ეგრე განცვიფრებით რომ შეჰყურებ ფირუზოვან ცას და სტკებეი ვარსკლოვან სიზმრებით—ის მე ამოვჰქარგე, ის წუხელ მე შევესთხე ძილ-გამკრთაღმა...

სულის სილაღე, ბულბულის ტია-ტიას რომ ხარბად ისმენ და მისღვე მისს ჰანგებს სამარადისო ნეტარ სიზმრებისკენ, ის წუხელ მე ვასწავლე, მე ვასწავლე ქვითინითა და ვალაღებით...

სულისდგამო, ნარგიზისავით ნაკადში რომ იყურები და გაოცებს სხივოსანი შენი

ლიმილი—მე შეგაფეხე... ჩემმა ოცნებამ გაგაკლდებოდა, გაგაზღაპროსნა... მოქებითინე ჰანგებდალ დალეულმა ჩემმა გულმა მოგებრა ის იერი, რომელიც გარიყრაჟის სილაჯლაჟით აშუქოსნებულ ტყის ასულთაც არ ეხმანებოდათ...

ჩემი, ჩემი ტანჯვის ბრალია, რომ ზღვის ზვირთების მუსიკაში შენი სახლის ქება გაიხმის...

სულაო ჩემო, მშვენიერება მხოლოდ ტანჯვისგან იბადება.

შენ-კი არ გესმის ესა.

არ გესმის და არც გასურს გაიგო.

ღ. თურღოსპირელი

დელი, ქაქებს ნუ ჩაიხვამ

—

დელა ჩემო, ზღვამ წაგართვა ჩემი თავი... ზღვამ მომიხბლა, დამიმონა, მშობელ დელად გადამექცა...

მან შეიცნო ჩემი სული, მან შეიტკბო ჩემი ვნება...

ზღვამ გულ-მკერდი გადამიხსნა, თვის ფრთებ ქვეშე შემიფარა—მომცა ბინა!..

დელა ჩემო! ზღვამ რომ თვისთან დამიბარა—რად გამიშვი?.. რად მიჩეი?!. რად არ გწადა, რომ გაგეგო ჩემი სულის მისწრაფება?..

როცა მშობელს შევლას გთხოვდი,—რას ფიქრობდა შენი გული, როს დამიხზე მშობლის მკერდი —მშობლიური ალერსითა?!

ნუ თუ, დელი, ვერ შესძელი შეილის სულისკვეთებისთვის აგერთმია აზრი-ალღო?!

დელა ჩემო! ზღვას რად მიეცე ჩემი თავი?!. როცა თვისკენ მიმიხმობდა—ტალღათ ჩქერით მიყოდა, რად მიქნევიდ ხელს „წაღღო“?!

ახლა რადად იტრემღებში, რად იხოკავ გამხმარ ლაწვებში?!

შენი ცრემლის ღაბა-ღუბი აქ მომესმის იღუმალად, ფრთა-მალ სიოს ჩუმი კენესით...

მე აქა ვგრძნობ შენს ნაღვლობას—სტირი ჩემს თავს, შენგნით შორს მყოფს,—შეიძლება სამუდამოდ განშორებულს...

რას გიშველის აწ წუხილი, გულსაკლავი ტირილ-ტყება?..

მეც მინდა, რომ ეგ ცრემლები

ამოგიშრო ჩემის კოცნით, მაგრამ ზღვა რომ აღარ მიშეგეს მომიხბლავი თვისის ოცნით!..

ზღვამ თვისაკენ გადმიხირა, სული ჩემი შეიერთა... სულმა იცნო თვისი სული, გულმა იგრძნო თვისი ვნება...

... ამბობქრებულ ტალღათ გიჟური გოგმანი,—ეს ხომ ჩემი სულის ვნებიურ მისწრაფებათ გოგმანია!

როცა ზღვასთან წასასვლელად ვემზადებოდი, ვიდექე გზასა, ოდეს ნაცნობ-მეგობრებსა უკანასკნელ საღამს ვთხოვდი, რად არ მოხველ.., არ მიხილე?.. რად მიჰფარდი მაღალ მთასა?!. სხვებთან ერთად გამარჯვება არ მისურვე, გზა რად არ დამილოცე?!

მით უმეტეს შენ, მშობელსა, სხვებზე მეტი ვალი გეღო, რომ შეილისთვის ლოცვა წრფელი,—მშობლიური წაგემძღვარა?!...

— იქნება მაშინ ჩემი გული შენთვის აღარ იფიქრებდა?!

ახლა ჩივილ-მწუხარება რადას გარგებს,—რას გიშველის?.. ახლა რაღა დროის არის, ცრემლის გუნდრუკს რომ მაჰკურებ?!

— სული ზღვასა ემონება... ლეში სადაც უნდა იყოს;—თუნდა აქა და თუნდ შენთანა.

ნეტა ოდეს დაგიბრუნდე, განდგომილი, ურჩი შეილი?!. ნეტა ოდეს ამოგიშრო მტრალ დელას ეგ ცრემლები?!

...მე ვერ შეესძლება... შენ-კი, დელი, სცადე ბელი... იქნებ გული გადმიხირო... გამოჰგლიჯო... კარგად იცი, კაცის გული ხშირად ცვალებადი არი...

დამკვიდრებში ვერას გეტყვი...

მხოლოდ ძაძებს ნუ ჩაიცვამ საბოლოოვა სატრლადა...

მხოლოდ ამას შემოგიფიქვო: ნუ მიგულეშ შორს მყოფს მკვდრად, ნურვის სხვასა ნუ იშვილებ ჩემი გულის საკლავად!

— ნურვის თავსა ნუ შეაწყენ,—
— მიგინევენ არარადა!..

ვ. ალღოშვილი

ვალენტინ სეროვი

(ესკიზი)

1865—1911 წ.

3. სეროვი ნახატი რუბინისა

ვერძის მსატრამბში მენსრამეტე სუეუენის მეორე ნახევარი დირს-მესხანიშნავი ხანას, ვინაიდან ამ დროს იდეური რეალიზმი შეიფლავა მსატრულად. ზარიზში დაბადებულის ახალ მიმართულების ძლიერმა ტალღამ მოაღწია რუსეთს მხოლოდ ოცი წლის შემდეგ. ვალენტინ სეროვი წარმომადგენელია სწორედ ამ მსატრულ რეალიზმის, რომელსაც ეწოდება ისტორიაში „ხელოვნების სიმართლე“. იგი ლევიტანთან ერთად უღამაზესი ზოეტის მსატრათა შორის წარსულ სუეუენის მეორე ნახევრისა. მისი ხელოვნება თითქმის დიდ ხანს სასურველი გამობრუნებაა, წმინდა, გამაგრილებელი დილას სუღის შემავებუბელს წვიმა-ჭუნდიან დამის შემდეგ.

ჯერ ისეგ შემუღლებული ჭრილობას სეროვისი სიველილი მათთვის, ვისაც უეგრდა იგი დრმად; ამიტომაც ძლიან მძიმე საქმეა მისი შემოქმედების დირსეულად დაფავება, ჩუენება გავლენის და ადგილის რუსულ ხელოვნების ბედ-ადამბში მისი, ვისი ფერადების აკორდები ვერ დახსნათება სიტუებით „ღამაზი, მშეენარი, მომხიბლავი“.

ზირეული ნაბიჯი ხელოვნებაში სეროვმა გადასდგა მიუნხენში ყოფიის დროს 1874 წ. მსატრარ კვანავის სულმღვანულობით, იმ კვანავის, რომელსაც დიდი სახელი ჭქონდა მოხეველი ოფორ-

ტებით და შერთულს ხელოვნებაში. დეამ მიაცქია უურადლება ბავშვის არა-ჩვეულებრივ ტატრებავს ხელოვნებით, წაიყვნა შვილი ზარიზში და მიაზარა შეკირდად ახლო შეგობარს, კარკად ცნობელს მსატრარს რუბინს. „ის ურჩეენა მამულსა, რომ შვილი სჯობდეს მამასა“, ამბობს ქართული ანდაზა, და თუ ეს უდავო სიმართლეა, მამ ბედნიერია რუსეთის ხელოვნება, რადგან შეკირდმა დაჩრიდა ოსატრტი. თვით „ოახე მრისხნეს“ შემოქმედი იხსენიებს არა-ჩვეულებრივ ბავშვს, როგორც მომავალ ჭერაკლს ხელოვნებაში. მოსლოდნელი იყო, რომ რუბინი, ეს თავის დროზე დმერთი ხელოვნებაში, იმდენად დაიზერობდა შეკირდს თავისი ნიჭით, რომ შეჭქნინდა მასში მონას. მაგრამ, საბედნიეროდ, სეროვი-შეკირდი როდი იყო ესეთი სუსტი ქმნილება: თავისუფლების მოტრფივლე მიდიოდა იგი თავის გზით, სუმად და დაეინებით გავლავდა თავისი. თავდაზირეულად რუბინს უჭქრდა, როგორც შეუღლომელ ზანს, ძიარად აფავებდა მის გავუთილებს, მაგრამ განთავისუფლების ლტოლვამ მიიყვნა იმ წერტილამდე, რომ ბოლოს ოსატრს და შეკირდს აღარ ესმოდათ ერთმანეთის; მეტრე „იდა რუბინშტეინის“ სურათმა

იდა რუბინშტეინი

იქამდე ტარდებდა რუბინი, რომ უკანსკელი კარგა ხანს ატარებდა ჯიბეში მის სურათს, შეხვედრილს ნანობებს უჩვენებდა და უწველოდ იღანდებოდა.

სეროვი ძენწი იყო ლაზარავში, ამიტომაც მის შემუღლებობას ხელოვნების შესახებ ფარდას ჭხდის მხოლოდ „ნაშრომი“, —დარწენილი მსატრარის შემდეგ უმდიდრესი ტალანი ზორტრეტია, ეტრუღათა

და ესეიზთა. აქ ეწდა მოვნახთო უტევი ძალა მისი ძლიერის სულისა, მისი წმიდა სიტყვა ხელაფხების შესახებ.

მსატრობაში აზრი აუცილებლად უნდა იყვეს მსატრული. ლიტერატურული შინაარსი სეროვის მიერ არ იქმნა უარყოფილი. მის „ბეტრუში“ და „ნადირობაში“ შეგვიძლიან გამოვინახოთ შინაარსი გადაჭარბებით, ზორტრეტებზე რომ ღაზარაგინ მეტია, მხოლოდ ეს შინაარსი მისთვის იმდენადაა უუნარადსა, რამდენად შემოქმედების მსატრულ აზრის ზირობას შეადგენს.

ობიექტური მოვლენის შინაარსი სეროვისთვის განურჩეველია; უუნარადსაღობა მხოლოდ ის, თუ როგორ მსატრულ შინაარსი გამოხატავს ხელაფხანი ამ მოვლენაში და როგორ კანში ჩამოასხავს. თანამედროვე სასტანო ხელაფხების ლიტერატურაში სოფევის ის შეხედულობა, რომ ნიჭიერმა მსახიობმა უნდა ერთნაირად შეისრულოს ყველაგვარი როლი; ადარსსიკობის სიტყვა „ამღოუ“. ესეთივე აზრი ესდამდებელია მსატრობაშიც. ამ სამართლიან შეხედულებით ავგზოვსკი ხელაფხანია მხოლოდ მაშინ, როდესაც გვიხატავს ზღვის სურათებს, მის მდიდურ გზინვა-ღუმოლს, და უბრალო ხელაფხანია სხვა დროს. სეროვი კი, რასაც მოჭკილებს ხელს, ერთგვარად ძლიერი ხელაფხანია იგი ისტორიისა: ფსიხოლოგი, ზორტრეტისტი, ზეზოფიისტი და დეკორატული ესკიზების შემომქმედი, და თუ უმოთგერესდა ზორტრეტის ხელაფხანს, ეს შედეგია ამ შეხედულობისა, რომელიც ჰქონდა მას წმიდა ხელაფხების ამოცანების შესახებ. მხოლოდ ამ თვალსაზრისით ახსენებს ის თათქოს უცნურე ნიაზი, რომელიც უხვად გამოიჩინა სეროვმა ცხოველებისადმი: ხელაფხანი კორთიანი გვიამბობს, რომ სეროვმა მთელი საფიქრული კატარსი მხოლოდ ერთ თხის ხატვაში; სამზღვარ კარედ დიად უნიკოსის რიხარდ განერის ციციქს ტანმა მოახდინა ბავშვ-სეროვზე ნაკლები შობაქლილება; ვიდრე მისმა ვებერთელა ძაღლმა და ნამეტნავად ხოხობმა. სეროვის აზრით, მსატრულ სიღამაზის ძიება შეიძლება მოხდეს სხვა და სხვა გზით, მხოლოდ მას აქვს მარტო ერთი ძიარი—მორჩილება ბუნებისადმი, რომელიც მუდმივი მასწავლებელია; მუდმივი მიტომი, რომ მისი ლექსიკონი მრავალფეროვანია და ვერ ჩამოისხმევა ვერც ერთს ყალიბში. ზარად სწავლა, ზარად „შეუძლებლობა“, რადგან იქ, სადაც იყება „შეძლება“, თავს იჩენს სიდრევე, ისპობა გუფითადი ზატევი

დიად მასწავლებლისადმი—ბუნებისადმი.

როდესაც სეროვი ხატავდა სხესს, მის უვერად აღნიშნა დაწერილებით აღვლები როგორც თავისი, ისე მოდელისა. მხოლოდ ამ ზირობის დახმარებით, ჰიფოქრობა, არ იცვლება ურთიერთობა ღამიანის ნაწილთა შორის, ერთის მხრივ, და ღამიანის და ბუნების შორის, მეორეს მხრივ, რომ უუნარადსაღობა არა თუ სატეები, არამედ მათი ურთიერთობა.

ესეთი შეხედულობა აძილებდა სეროვის, საუცნოფო თვა-დაღობით მოჭკიციეო სხვათა შორის ზორტრეტის კომპოზიციის, რომელს უმორჩილებდა ნახტის ლოდიკას. მაგალითად, ვინემ დახატავდა ტურჩინისთვის ზორტრეტს, სეროვი დიდი ხანი თვალს ადევნებდა მას მუშაობის დროს, მისდევდა სენატში, რათა მოესმინა მისი მოხსენება; დააზარაკებდა, აცინებდა და მხოლოდ მაშინ, როდესაც გადასწევიტა, რომ კომპოზიციის შინაარსი შეადგენს— „საქმე გათავებულის საფით“, მიჭერ ხელი მუშაობას.

შეისრულების დროს, რასაკვირვებელია, სეროვი-სივის ფერადებს ჰქონდა ზორეული მინიშნულობა. მას უვერად უფრო ღევა ფერები, რადგან საერთოდ ამ ფერების მომხრეა ის, ვისაც უვერს მისაღებები; ღევა ფერების მეზობლობა-კი ანთებს და ათამაშებს მისარულებს.

როდესაც ესტატის სურათით აღტაცებაში მოსული ჩეზარე შეგვითხებოდა ღეონარდოს, ძვირბასო მესსურე, ამხსენით ერთხელ კიდევ ფერადეფის შეზავება, მასწავლებელი გაიმეორებდა თავის რჩევას, მაგრამ საკმარისი იყო, შეკვირდს შეგზამბინა ფერადობი, რომ დარწმუნებულყო შრომის ამბობი. ესეც უნდა იყოს: შაბლიანი და ნიჭი—დაუძიებელი შტრები არიან. აი სეროვისათვისაც რომ გუკიბთხო ტეხნიკაზე, ის გიამსურებდათ: იქ, სადაც ვხვდავ ღაქას, მე ვაკეუბ ღაქას; სადაც ვხვდავ წერტილს, ვნიშნავ წერტილს; სადაც ვხვდავ ხაზს, მე უსყამ ხაზს; რაც ბნელია—ბნელი უნდა იყვეს, რაც ნათელია—ნათელი.

ესეთი იყო ვაფლენტინ სეროვი. მისთვის ხელაფხანს როდი იყო მისარულ და ავად მრომაღ. სეროვის ხელაფხანს იყო მტანჯავი, რადგან მას უვერად ხელაფხანა. ერთსა და ამავე დროს სეროვი იყო მტლანე ესტატი და მძიებელი შეგორდი, ამიტომაც ბერში სდებოდა. მეერ რა, რომ სდებოდა? სამკვირრად, ფერადების კეთილ-შობლებმა,

სიღამისი გრძნობა, ერთის სიტყვით, ის, რაც აკლდა კარგად ცნობილს რეზინს, შეადგენდა სეროვის განსხვავებულ თვისებას. უკვლავ ეს მოვალედ გვხვდის ჩვენ თავად ავხილეთ და მოწიწებით მივსცეთ სეროვს ხელფანების ტასარში ის ადგილი, რომელიც აქამდინ ეკუთვნის რეზინს. რეზინი — სიმწესრო მისხვერძლია გაუგებრობის, რომელიც სუფევდა რესულ სსოვადლოებაში შეტყობაშეტყ სუფუნის მიწურულს; რეზინი ცუდი მოაზრება: მან მიიღო სიღამისზედ აკადემიის თაბშირის აბეზარი და იწამა ის, რასაც ჩანჩინებდა ესტეტის სხსსო სსხელმსღვანელს. რეზინი ძალფანია, მკვრამ, თუმცა უცნურა, მასში ბუფრი რამ მდებარეულა. მისი ზორტრეტების მდგომარეობა მდებარეულია. ზეტურბურგის ალექსანდრე III შეტყუების დარბაზში, რომელიც საესეა რეზინის ამგვარი ზორტრეტებით, თავს აბეზარებს მყოფრებულს, განფიფრებულს შათი ერთგვარობით, და სტოვებს მის სსოვანში მხოლოდ ნახტების ჭრულ გულებს და ზურგებს. სულ სხვა სეროვის ნიჭი: მისგან შექმნილი სსხე უფრო და უფრო მიკაზიდავს, რადგან შიგ გულის სიღრმეში, სსმალაში ჩაკახელებს ხელფანია, თითქმის თვალწინ ძვირფასი შიშობლის სსხეაო, რომელთანაც გავიტარებია შენი ტეპობი ბავშვობა.

დავ. კილონაიძე

საზრანგებობის ლირიკა

(პოლიუს ვერლენიდან)

კოვლი სონეტი

ჰო, ჭეშმარიტად უსსადგრა ჩემი ტეკილი, ან რუბლური შეიძლება როგორც მე ვარ დღეს? ვეგებო, ვით მხეტი და არავის ესმის კვილი, მყოფრებულთა შებნალება ვის გასსენდეს!..

ბიბლიის ზევაი, ჯოჯოხეთი, შავი ღონდინი, სულს ხუთავს ნისლი, სსურთადა და ცაზის ერთობა; ვებერთელახი შეკუმშულან ერთად სსხელები, ჭრეკვეულ მოხუცო, გეტანება, სესტარათ სხდამა!..

[ხავს წარსული კვიის, კნავის, მოსთქვამს, მორბის, მოფრინადის ფერ ნისლში და ტადახში, სსადც Sohus შეფობს თან მასთან: indeeds all ringhts haöds!

ოჰ, ჭეშმარიტად უკვლავფერი შეტად შვევაეა, ძალა არა მაქვს მოვითმინო ესდენ წაშეა... შავო ქალაქო! ცენტლი ციდან როს წაკვება?..

ა. აბიძი

სახალსო თეატრის მოღვაწენი

სოსო რომანიშვილი

(მისი 10 წ. საცენო მოღვაწეობის გამო)

სწორედ ათი წელიწადია, რაც სოსო რომანიშვილი სახალხო სახლში მუშაობს. ჩვენი საზოგადოება ძალიან კარგად იცნობს მას, როგორც ერთს საუკეთესო მუშაკს სახალხო სახლისათ. ს. რომანიშვილს არა ერთჯერ დაუტკბია საზოგადოება თავის მოხდენილის თამაშითა. განსაკუთრებული ამბულია სოსოს არა სწამს. იგი ყველა როლს კისრულობს და საუცხოვრადაც ასრულებს, როგორც კომიკურს აგრეთვე რეზონორებს თუ სხვ. ავილოთ, მავალითად, მისი ხელოვნური აღსრულება ტ. რამიშვილის პიესა „შეშლილი“ სიღვას როლში. აქ ის შეუღარებელია. ბევრი სხვა როლიც გაუპიროვნებია დიდის ხელოვნებით. 22 აპრილს იგი დღესასწაულობს თავის ათი წლის სცენაზე მოღვაწეობის შესრულებას. დარწმუნებული ვართ, მუდამ მისი მოსიყვარული ხალხი და პატივისმცემელი საზოგადოება ღირსეულად დააჯილდოვებს მართლაც და ღირსეულს წყნარს მუშაკს ჩვენი ქართული სახალხო სცენისათ.

სან-განი

გამაუხულის ბირად

ზურმუხტის ფერად აბიზინებულს, ვეწვიე მდღოს გულ-მედიანი; ვუსმენდი წყაროს აქვითინებულს, ტყე შრილობდა ხუჭუქ-თმანია...

საღლა, შორს, საღლა წამილო ფიქრმა, ეგვრძენ მაღალი ბედნიერება, და გავიგონე ნეტარი ცის ზმა: „სიცოცხლე არის მშვენიერება!..“

დ. ახვლედიანისა.

ლიქილი

თაყვანისცემა

შენ ხარ ღილა, შენ ხარ მწუხრი,
შენი მსგავსი რა ჰყავს უფალს?!
ჩემს გულისთქმას ბოაკილს უყრი,
მონადა მხლი თავისუფალს.

მარად შენ გღვეს, თავს გვევლება.
მოხიბლული ფიქრი მგონსის,
ფხიზელს ფეხქვეშ გვიარდება,
მძინარეს კი გკოცნის, გკოცნის!..

მ ა რ ო

(ეუბლები მ. ჩ-ს)

შემოხედეთ, თუ ღმერთი გწამთ,
შემოხედეთ მაროსა,—
თუ სიტურფით ვარდს არა ჰგავს,
სისპეტაკით წყაროსა!

შეუბნდეთ! და მერე კი
ნუ ჰკითხავთ ჩემს გონებას,
თუ რატომ არ ჰათაკილობს ის
სათაკილო მონებას!

გულკეთილობა

მე არ მიყვარდა; მაგრამ, როს ვსცანი,
რომ მე იმისი „ხატი“ ცყოფილვარ,
გულკეთილობა გამოვიჩინე
და ერთხელ ძალზე გულში ჩაიყარ.
ოჰ, რომ შენც იყო ჩემებრ კეთილი,
ჩემს ვედრებასა გაიგონებდი, —
მოხვიდოდი და წყალობის ნიშნად
ლამაზ გულ-მკერდში ჩამიკონებდი!..

ურწმუნო ქალი

ვერ დეფარწმუნე, ვერ დეფარწმუნე,
თუმცა შეფიცე, ვგონებ, ასჯერა!
რა არ ეუთხარი, რა არა ვსცადე,
მაგრამ არ სჯერა, მაინც არ სჯერა!
ურწმუნო თომა მამინ დარწმუნდა,
როცა ნამსკვალ გვერდს შეხზო ხელი;
ურწმუნო ქალი რით დეფარწმუნო,
როცა მე ბედშავს გვერდი მაქვს მთელი?!

კ. კიქინაძე

სინათლე

(იხ. „თეატრი და ცხოვრება“ № 5)

მოქმედება მესამე

სურათი II

კლდე-ღრენი, ზარ-დამკვი ბუნება. ყოველისფერი გა-
დამხმარა და გაცეითლებულა. შორს მოსჩანს ნახევრად
დანგრეული და გადამწვარი სოფელი, სცენაზე ხალხი,
კაცები და ქალები ძაქებში. სვედა და მგლოვიარება
ეტყობათ, — ჯგუფ-ჯგუფად სხედან. წინ პირველი და
მეორე გლეხი.

პირგ. გლეხი. ნეტავი დღეს საიდან გა-
მოჰყოფს თავს ჩვენი დამღუპველი?

მეორე გლ. საიდანაც უნდა გამოჰყოფს
თავი, მაინც კეთილს არ დაგვაყრის...

პირგ. გლ. ეჰ, ჩემს მტერს არ ვუსურ-
ვებ იმას, რაც საწყალ მეფეს მოეღოს...

მეორე გლ. ხუმრობა საქმე კი არ არის,
ერთად ერთი შვილი უნდა გასწიროს...

პირგ. გლ. კაცო, მართალსა ლაპარაკო-
ბენ... გველეთშაპს დღე! თვის მეფის შვილი
მოუთხოვიაო...

მეორე გლ. მაშა კაცო... გუშინ ვამოუ-
ცხადებია .. გლეხების ხორცი მომწყინდა. ახ-
ლა შენი შვილისა მინდაო... გამოგზავნე: თუ
გამოიქნო ჩემი გამოცხადები, ხომ შენი იღბა-
ლიო, თუ არა და ნურას დამემღერებო — გა-
დაფელაბამო...

პირგ. გლ. ეჰი, პა, პა, პა... საიდან რა
გაჩნდა ეს ოხერი გველეშაპი, ადამიანო?

მეორე გლ. ეხ, ძმავო, რაც ის მეფის
შვილი ავთანდილი მოიტაცეს, ჩვენს სამეფოს
კეთილი აღარა უნახავს-რა... შიმშილი, შავი
ჭირი, მტრისგან დარბევა... სულ ზედი-ზედ
მოჰყვა... ნახევარი სამეფო ამოწყდა და შველა
კი არსაიდანა სჩანს.

პირგ. გლ. ეგა თქვი, ადამიანო, და... აქ-
ნობამდისინ მარტო ჩვენ გლეხ-კაცობას სჯამდა
ე ტიალი გველეშაპი... ახლა კი დიდებულე-
ბსაც მიჰყო ხელი...

მეორე გლ. შე კაი კაცო, მარტო შავს
პურს ვინ დასჯერდება, ზოგჯერ თეთრსაც
მოითხოვს...

პირგ. გლ. სამართლიანობა კია... მთელს
სამეფოს შემოესია გველეშაპი და მარტო ჩვენ
რად უნდა გვეცეთ პასუხი?..

მეორე გლ. შენც ერთი, დამიწყებ რა-
ღებსაც... ჩვენი ზურგი უფრო მაგარია, ჩვენ
სწორედ იმისთვის ვართ გაჩენილი, რომ ქვეყ-
ნის ტვირთი ვზილოთ. (შემოდის ავთანდილი სელ-
ში შანდლით)

ავთანდ. ქრისტიან ხალხს გაუმარჯოს...
კეთილი იყოს თქვენი აქ შეყრა...

პირგ. გლ. გაგიმარჯოს! საიდან მოდი-
ხარ, ან ვის ეძებ აქ?..

ავთანდ. მთელი სოფელი დავიარე—ქაქა-

ნება არ ისმის, თითქოს მტერი დასცემია და
სულ გაუნადგურებიაო.. ნახნაგ-ნათესა არსადა
სჩანს... ბაღ-ვენახები სულ გადამხმარა... ქვეყა-
ნას თითქოს მკვდრის სულარა ვადაჰფარებია...
რა მოხდა, რა დაგემართათ? თუ მტერი დაგე-
ცათ, იმდენად ლაჩრები და მხდალები როგორ
იყავით, რომ ვერ მოიგერიეთ?.. რამ მოგიყვა-
ნათ და შეგყარათ ამ კლდე-ღრეში!

პირგ. გლ. შენ, ჯაბუკო, ძაან დიდგუ-
ლათა ხარ... ჯერ ულვაშიც არ ამოგსელია და

ისე ლაპარაკობ თითქოს, თუ მოინდობე, ქვე-
ყანას გადაატრილებ,

მეორე გლ. ერთი კი დინახოს გველე-
შაპი და მგონია შიშით გული გაუსქედეს...

ავთანდ. გველეშაპი?.. გველეშაპს აქ რა
უნდა?..

პირგ. გლ. აი, ცოტა მოიცადე და ნა-
ხაე...

მეორე გლ. საიდან მოდიხარ, რომ არ
იცი რა უბედურება დატრიალდა ჩვენს სამე-
ფოში?

ავთანდ. სინათლის ქვეყნიდან მოვდივარ.

პირგ. გლ. შორს არის ეგ ქვეყანა? იქაც
იცი გველეშაპი?..

ავთანდ. ცხრა მთას იქით არის სინათლის

ქვეყანა... გველეშაპს იქ რა უნდა. მუღამ სი-
ნათლეა... არც ერთ ბნელეთის მცხოვრებს იქ
აღგილი და ძალა არა აქვს... სინათლის ქვეყა-
ნამ არ იცის შიშშილი, ძალმომრეობა, უსა-
მართლობა, ომი, შფოთი... თანსწორობა,
ძმობა და თავისუფლება სუფევს იქ... იქ გვე-
ლეშაპი ვერას გახდება...

მეორე გლ. ე—ეხ, ძაან ქვეყანა ყოფი-
ლა, თუ კი არა სტყუო... ეგ შანდალი რადაა...
ლიტანიის გამართვას თუ აპირებ?..

ავთანდ. ეს შანდალი სინათლის ქვეყნი-
დან არის... იგი მაჩვენებელია სწორე გზისა.
იგი დამამხობია ყოველგვარ სიბნელისა, სიბო-
როტისა...

პირგ. გლ. ჰე—ე, ძაან შანდალი ყოფი-

ლა... მაშ, გველემშაპსაც მოერევი, შენ როგორც გატყობ...

ავთანდ. თუ გაქირდა, იმისაც მოვერევი... (საღხა მოქქნდება) თქვენა ხართ ლაზრები, თორემ გველემშაპს ბევრი კი არა უნდა-რა... (ისმის სმება: „ვინა გდია, რომ დავცინის კიდევ! გაეთრიოს აქედან!“)

პირე. გლ. მოიცა, ერთი ამ დაღონებულ გულზე ცოტა გაგვაშხიარულოს მინც, შორიდან მოდის იქნებ კარგი რამ გვიამბოს... ცოტათი გავერთობით მინც... (ისმის საუფრას სმა)

მეორე გლ. იქით, იქით ხალხნო... ადგილი! მეფე და დედოფალი მობძანდებიან...

ავთ. კარგია... სწორედ მეფის ნახვა მინდოდა...

პირე. გლ. მეფეს შენთვის თუ სცაღიან...

ავთ. რატომაც არა... ეგები რა საჭირო საქმე მაქვს...

მეორე გლ. რის საქმე, ბიჭო?... დღეს გველემშაპმა დაიბარა მეფე, შენი შვილი მომიყვანეო... აქნობამდისინ ყოველ დღე ოცი ქალი და კაცი მოპყვანდათ გველემშათან... გველაშაბი სამ გამოცანას იტყუდა და თუ ვერ გამოიწვინებდნენ, ამ მოყვანილ ქალ-ვაჟს შთანთქამდა. ესე იყო ოთხი წელიწადი.

ავთ. ნუ თუ ერთიც ვერაფერ აღმოჩნდა, გამოცანები გამოეცნო?

პირე. გლ. შენმა თავის მზემ, შენ თუ გამოიწვინებ... ქვეყნის ბრძენნი და ნასწავლნი მოდიოდნენ, ვერაფერ გამოიცილა და შენ რომელი სოლომონ ბრძენი აღმოჩნდი?..

მეორე გლ. დღეს მეფის შვილი მოითხოვა... თუ მეგვიდრე ჩვენი გამოიცილობს გამოცანებს, გველემშაპი აიყრება და მოგვშორდება: თუ არა და ვაი ჩვენს თავს... მეფის შვილს დავკარგავთ... (შემოდანს მეფე, დედოფალი, გარჯასხა, სხასლარი, ვეზირი და აზაფა. უკვლანს ჩაქუში აზანს, მწუხარებით სავსენი. საღხი დუმილად ადგაღს უთიმას მეფეს).

მეფე. დადგა, ხალხო აღსასრულის დღე... უბედურება არ გვეშორდება... უზენაესმა აგვაშორა მოწყალე თვალი... ალბად შევეცოდეთ რამე...

ხალხი. ღმერთი მინც მოწყალეა. იქნებ გვეშველოს რამე...

ავთ. (წარმოგება წინ) დიდებული მეფე!..

რად ეძლევი მაგრ სასოწარკვეთილებას?... რატომ დაგიკარგავს სრულიად იმედი? მაგრად დაუზღვი მტერს, გრწამდეს სინათლის ძალა და გინდ მთელი ჯოჯოხეთი ამხედრდეს შენს წინააღმდეგ, ვერას გახდებ...
მეფე. ვინ არის ეს ქაბუჯო?... თითქოს ჩვენებურს არ უნდა ჰგავდეს... სახე როგორღაც უბრწყინავს...

პირე. გლ. დიდებული მეფე! ე ბაღლი იძახის სინათლის ქვეყნიდანა ვარო... ძაან ტრაბახობს: გველემშაპს მოვერევიო...

მეფე. გამოგონია სინათლის ქვეყანა, მაგრამ მისი კი არა მეჭერა-რა... თვლით არ მიხანავ... და ვერც დავიჯერებ...

ავთ. სცადე, მეფე, მისი სიძლიერე და დარწმუნდები... აი ქვესტელის ნაშობი დღეს შენს ვაჟს მსხვერპლად ითხოვს... შემომხედე მე... სახით მგონია შენს შვილს ვგვევარ... მოდი, შეეცადოთ ტანსაცმელი და მე წარუდგები გველემშაპს... თუ გამოვიცანი მისი სამი გამოცანა, —ხომ კარგი... ეგ ჩემი იღბალი და თუ არა, —ეგაც ჩემი ბედი. დეე, მე ვიყვე მსხვერპლი...

მეფე. უი შენ დედას, ქაბუჯო!.. არ გეშინიან? არ იცი რა არის გველემშაპი?..

ავთ. არა უშავს-რა, დედოფალო! მე გინდაც რომ დავიღუპო, ქვეყანას არა დავუშავებ-რა... და შემეკიდრეს კი რომ დემართოს რამე, მთელი ქვეყანა განსაცდელში ჩავარდება...

მეფე. ბრძულად და ვაჟაკურად სჯი, ქაბუჯო!.. მაგრამ ვშიშობ, რომ ვერც შენ ვადარჩები და ხვალ გველემშაპი მინც მოითხოვს...

სასახლ. აბა, დიდებულიო, რა შეუძლიან ამ ბავშვს. მამაცობა კარგია, თუ კი რაიმე მიზანს მიაღწევს. მგონია უკეთესი იქნება გველემშათან მოლაპარაკება გაემართოთ. დეე წიყვანოს რამდენიც უნდა ქალ-ვაჭი და შენი შვილი კი დავგითმოს. ისეთი ხარბი და გაუშინდარი, რომ დასთანხმდება...

ავთ. აბა, ცოტათი ჩემს ძალას და უნარს გაჩვენებთ და იქნებ დასთანხმდეთ ჩემს წინააღმდეგობაზე (დაუდგება, ტერხლს გამოჰკვესს და ანთებს სანთელს. კლდეებიდან გამოგვივანს ფერაები):

პირიშე, მთვარია, ნათელა, წკრიალი, ბროლისახე და ანკარა, გასს შემოერტყვიან ავთან

დიას, მერმე სანსართი გასრ უფლიან. ფერებო ბრწინსაყენ. ხალხი გაშტურებულაო. აუთანდილი გააქრობს სანთელს და ფერებო კლდეში დაიმალებიან)

მეფე. გულთმისანი თუ ხარ?.. სასწაულთ-მოქმედი...

ვეზ. იქნებ ამოდენა უბედურობის შემდეგ მართლა ბედნიერების შიკრიკი მოგვევლინა.

სპას. დასთანხმდი, მეფევე, შეუცვლოთ ტანსაცმელი... ეს ჰაბუკი საბედნიეროდ არის მოვლენილი... იგი ძლიერა-მოსილია ჯოჯოხეთის დამთრგუნველ ძალით...

ხალ. სადაცაა გამოჩნდება გველეშაპი... დასთანხმდი მეფევე!..

მეფე. კარგი... ჰაბუკო, მე თანახმა ვარ... გეხსენ ამ საშინელებისაგან და... (ჭექა-ქუხილი. გრიგალი. ხალხი შესრწუნდება).

ვეზ. (გაიუფანს აუთადილს და გორფასს) ჩქარა, ჩქარა... თორემ გამოჩნდება მალე..

დელოფ. ღმერთო, შენ მოუმართე ხელი იმ დალოცვილის შვილს...

მეფე. იქნებ მართლა მოგუხედოს მალაღმა ღმერთმა! (შეშოდიან ვეზირი, გორფასი და აუთადილი. ამ ორთ შეუცვლიათ ტანსაცმელი. გორფასნი ხალხში გაერევა და აუთადილი მეფე დედოფალთან დგება. გაისმის შეორულ ჭექა-ქუხილი, ქარის ზუზუნა. მარტხნივ გახაზება კლდე და გამოჩნდება გველეშაპის თავი, თვალებიდან და ზირიდან ტეტხლს აფრქვეს...)

გველეშაპი. (რამღენამე ხმით) მეფევე! წამოაყენე შენი შვილი...

ავთ. (მოუსხლოვდება გველეშაპს) ააქ ვარ, რა გეგებავს?

გველ. ძალიან გულადად მოსულხარ... არ ვიცი კა რის იმედით?..

ავთ. მაგას მერმე დაეინახავთ.. შენ სოქვი, რაც სათქმელი გაქვს...

გველ. ფრთხილად... შენ ძალიან მამბრახებ... უზრდელი ვილადა ყოფილხარ. სხვას ეატლი სამ გამოცანამდე და შენ კი პირველის შემდეგ გაგისწორდებო.

ავთ. ანგარიშები მერმე გავსწოროთ... წამოროშე რაც სათქმელი გაქვს... როგორც გეტყობა არ მოელოდი და არა ხარ ჩიუელი წინააღმდეგობას... ალაბად შიშმა აგიტანა...

გველ. ეი, ლაწირაკო, ბრაზზე ნუ მომიყვან... თორემ...

ავთ. კარგი, დროს ნუ ვკარგავთ. სოქვი პირველი... გატყობ, ვერ მოგვიგონია...

გველ. აბა!
მშრომელი ავია,
ნაშრომი ტკბილია,
ცუცხლი მოედო,
მიილტვის ზეცას!

ავთ. (შიადებს ეურთას სლამურს) ეგ არის შენი გამოცანა?.. ხა, ხა, ხა... თუ სულ შენი ჭკუის პატრონები არიან ჯოჯოხეთში, იქ სიბრძნე ძვირი საშოვნელი იქნება...

გველ. გამოიცანი და ნუ მასხრობ, თორემ მოთმინება მეკარგება...

ავთ. რა გამოვიცნო, ცხადზე ცხადია... ფუტკარი, თაფლი და წმინდა სანთელი... გიწყრეს მისი მადლი...

გველ. მარ...თა...ლია...

ყველანი. გამოიცნო, გამოიცნო! ვაშა!

გველ. ვინ ხარ შენ? თუ ჩვენებუბრი?..

ავთ. შენიაინ რომ ვიყო, ხომ გეცნობებოდი... ეგეც მემრე იყოს... წამოროშე შენი მეორე გამოცანა.

გველ. მოდი მოვირგედეთ... მთელს სამეფოს მოგცემ, ღოღონდ გამოშორდი აქედან, თორემ, თუ მეორეს ვერ გამოიცნობ...

ავთ. ჰა, შეგეშინდა!.. სოქვი რაღა...

გველ. კარგი და აბა ნუ გამოიცნობ...

ერთად შობილან,
ერთი მეორეს დასდევნებია,
ვერც დასწევია, ვერც დაშორებია?

ავთ. არა, ძმაო, შენ ქვესკნელს ვერ ასახელებ. ფუი შენს ჭკუას, თუ კი მაგაზე მეტი ვერა მოიგონე-რა...

გველ. გამოიცანი, ნუ მასხრობ... მოთმინება აღრა მაქვს...

ავთ. (შიადებს ეურთას სლამურს) აბა,— დღე და ღამე...

გველ. ფფიცავ ჯოჯოხეთს, შენ მოგზავნილი ხარ ჩენი მტრისაგან...

ავთ. საიდანა ვარ, ეგ სულ ერთია... ხომ გამოვიცანი?

გველ. მარ...თა...ლია...

ყველ. გამოიცნო!.. ვაშა, გაუმარჯოს!

ათ. აბა, ახლა მესამეც და მეგრე სეირს უყუროთ... სთქვი მესამეც...

გველ. მოდი როგორღეთ... მთელს სამეფოს გაჩუქებ... ტომრებით თვალ-მარგალიტს მოგიტან...

ათ. ჰეე, შეგემინდა?... სთქვი და ანგარიში მერბე იყოს.

გველ. ბელწვეულს ვფიცავ, თუ ეს არ გამოიციანი, შენი ტანჯვით დედამიწა შეიძვრის და თვით ჯოჯოხეთი შეძრწუნდება...

ათ. კარგი, კარგი, ენახოთ... სთქვი რაღა...

გველ. მორბის, მოჭქუხის, არ ილღება, ოფლი კი ასდის, დედის ძუძუს ხან სწოვს, ხან ღრღნის.

ათ. შიშისგან ჭკვა სულ დაგბნევი... მაგას ძუძუთა ბავშვიც კი გამოიცინობს...

გველ. აბა, მამო, გამოიციანი!

ათ. (შიადებს უერთან სლამურს) მდინარე და დედა მიწა...

გველ. ვაიბე, დავიღუბე! (გრაფი და ქუხილი, ამოვარდება ტეტხლი. ავთანდილი სწათეს ანთესს, გამოცვივან ფერებზე და აქეთ-იქით ავთანდილს მსახში ამოუდგებან. ავთანდილი შანდლათ ხელში მადის გველეშაბთან, ფერებზე დაქსქებს უნავეუბენ. გველეშაბის თავი უკან გადავარდება და კლდე შეიკვრება. ავთანდილი აქრთბს სწათესს,

ფერები იშლუბანს. ხსლხი აღტაცებაში. აიუკანენ ხელში ავთანდილს და მიჰყავთ შეფესთან. სირო და მუსიკა: «აღსდექით გმირნო!»-ს მღერის)

მეფე. აკურთხოს უფალმა, ჭაბუკო, შენი მარჯვენა, მთელი ქვეყანა გადაარჩინე. გვიხარ ახლა, ვინა ხარ? ვისი სახელი უნდა ვილოცოთ?..

ათ. მე... თქვენი შვილი, ავთანდილი, გახლავართ...

მეფე. როგორ?..

დედოფ. (მისწვდება ავთანდილს და უკრის ძირებს უშინჯავს). ერთი ხალი... აი მეორეც... (შეჰკავებს და ჩაიკრავს გულში) ჩემო შვილო, ჩემო ავთანდილი!..

მეფე. (მოეხევეს ავთანდილს) გმადლობ, შენ ღმერთო...

ხალხი. გაუმარჯოს მეფის შვილს ავთანდილს! (ისმის ისევ: „აღსდექით გმირნო!“)

ფ ა რ ღ ა

ს უ რ ა თ ი III

ცოცხალი სურათი. იგვეგ დეკორაცია. სტენა ვარდისფრად არის განათებული. მეფე დელოფალი სხედან. წინ მათ ფერხათთ გარჯასში. ორვე მხრეზე ამაღ დაწხლხი, მეფე დელოფლის უკან მადლობე ავთანდილი, ორვე მხრეზე მის გვერდით ფერები. ავთანდილს ხელში მანდლი ანთებული სწათით. ფერებს ლეჩქები გაშლილი აქეთ. სირო მღერის და მუსიკა უკრავს: «სამშობლო!»-ს)

ი. ჯიჯინაძე

მათევეს ალაიანცი,

სომეხთა დრ. დასის მსახიობი, 35 წელია, რაც სამშობლო სტენანზე მოღვაწეობს და მისი ამ ღვაწლის აღსანიშნავად 22 აპრლს არ-

ტისტული თეატრში იმართება სადღესასწაულო წარმოდგენა. 17 წლისამ ტერ-დავითიანის დასში დაიწყო თამოშობა (მიჯნურთა როლებში), 1879 წ. თავ. ამატუნის ხელმძღვანელობით თბილისში შესდვა სომეხური სამუდამო დასი, რომელშიაც მონაწილეობდენ კონსტანტინე-პოლიდან მოწვეული მსახიობნი: ქ-ნი ასტლი-კა, სირანუშა და ბ-ნი ადამიანი. ამავე დასში მიიწვიეს ალაიანციც, რომელიც ამ დღიდან შეება სამსახიობო უღელში და მუდამ მონაწილეობდა, როგორც თბილისისა, ბაკოსა, ქაკაკასიის სხვადასხვა დაბა-ქალაქების სტენებზე, აგრეთვე სპარსეთსა და სხ. უთამაშნია: ლაერთი — «ჰამლეტში», კორადო — «დამნაშვის ოჯახში», ფაონი — «საფოში», ჰასოკნი —, მედეა-ში«, სილვან —, სიყვარული და ცრუმორწმუნობაში» და სხ. ბ-ფ-ი

ჩვენი თეატრი გაღასაკათეპელი

I

ამაზედ საუბარს საქიროა წინ ორიოდ სიტყვა წაუშვძღვარო. როდესაც რაიმე საზოგადო საქმის მოუწყობლობაზედ ვლაპარაკობთ, იმით თვითონ საზოგადოების, თუ წოდების, ანუ ჯგუფის წინააღმდეგ როდი «ვილაშქრებთ»: საქმის მკეთებელი საზოგადოება გასაკიცხი-კი არ არის, საქებ-სადიდებელია, მადლობის და პატივის მეტი არა ეკადრებარა. საქმიანობაში შეცდომა მუდამ შესაძლებელია. ნათქვამი არის: ვინც არას აკეთებს, მარტო ის არა სცდებაო. არა გვეონია, რომ თავის ნება-სურვილით ვინმე შესცდეს, რადგან თავის თავის მტერი არავინ გვეგულდება, და უნებლიედ შეცდომა-კი სამწუხარო თუ არის, თორემ იერიშის მისატანს მიზეზს არ უნდა შეადგენდეს. არც შეცდომის მითითება უნდა იყოს საქმის პატრონისათვის საწყენი, იგი უნდა იყოს საკულოო საქმეში ხელმძღვანელი და გამაფრთხილებელი საშუალება, ხოლო უკვე შეცდომით დაკეთებულში—დამფიქრებელი და შეცდომის გამასწორებელი. ასე რომ ვუცქეროდეთ საქმეს, უფრო მეტს გავაკეთებთ და მასთან უფრო შეუმტდარადაც. მარცხის ჩვენება—მოყვრობა, სიკეთის სურვილია და არა მჭრობა და სიძულვილი. ჩვენ ეს გვემის და ცკლავაც ამ დაჯერებით ვიხელმძღვანელებთ.

ახლო ჩვენ სასაუბრო საქმეს შეუვლდეთ.

ახლოდ აშენებულ-გადაკეთებულს ჩვენს თეატრში რომ პირველდ ფეხი შევსდგი, მეტად მძიმე შთაბეჭდილება მოახდინა ჩემზედ. მისი ზიზილ-პიპილოიანი მორათულობაც და ბრწყინვალე განათებაც უკვე შემზიზილდა და უნებლიედ გავიფიქრე: ამის ამშენებელ-ხუროთმოდღვარს ან არავითარი ცოდნა არა ჰქონია ხუროთმოდღვრებისა, ან ქვებუდანი რამ განზრახვა ჰქონია და იგი განზრახვა ზიზილ-პიპილობიანი მორათულობით დაუფარავს მეთქი: ალბად უფიქრია მეთქი, ქართველებს ზიზილ-პიპილოებით აუბამ თვალებს და ისეთს თეატრს ავიშენებ, არც თეატრად ვარგოდეს და არც საგანგებო რამ დარბაზად გამოადგესო. ესეთი შთაბეჭდილება მაშინ ბევრ სხვაზედაც მოახდინა და აკი, როგორც მასსოვს, ბ. გოგინაიშვილის „ივერიაში“ ამ საგანზედ წერლიც იყო

მოთავსებული, რამაც მაშინ ზოგიერთი მეტად გაარისხა..

მას აქეთ კარგა ხანია გავლილი, მაგრამ რამდენიც ამ თეატრში შევალ, იმდენი მაშინდელი შთაბეჭდილება უფრო და უფრო მიცხოველდება და, რაღა თქმა უნდა, გულწაყუელად მხდის. იმას ისე არა ესჩივი, რომ თეატრი თეატრად არ ვარგა, არა, უფრო ის მაწუხებს, რომ ამ ტენიკის განვითარების ყვამს, ქვეყანაზედ მრავალ თეატრების არსებობის დროს, მეტად განვითარებულ ხუროთმოდღვრების ხანაში ჩვენმა შენობის მეთვალყურეებმა იმდენი ჰუნარი ვერ გამოიჩინეს, რომ „ხუროთმოდღვარს“ კვალში ჩასდგომოდნენ და თეატრთეატრად აეშენებინებინათ და არა თეატრის მსგავს რალაცად, და თუ იგი არ უჯერებდა მათ, პატრონისათვის მაინც თავის დროზედ მოეხსენებინათ.

ყველგან და ყოველთვის თეატრის გვეპას საფუძვლად ის მოსაზრება უდევს, რომ იგი არის შენობა-დარბაზი, სადაც მისი მომხმარებელი სამი თუ ოთხი საათი იმყოფება. რადგან იგი შენობა დიდი დარბაზია და საქარგებელიც კარგი უკეთდება, ამიტომ რამდენიც უნდა ხალხი შეგროვდეს შიგ, მაინც ჰყერი ყველასთვის საკმარისი იქნება მოკლე ხნით ხალხის შიგ ყოფნისათვის, და რაოდენიც მეტი ხალხი დაეტევა თეატრში, იმდენი შესაძლო იქნება ადგილების ფასები ყველასთვის ხელამისწლომი დაწესდეს და მით ყველა გვარი ქონების პატრონს მისით სარგებლობის შეძლება მიეცეს, და თეატრის პატრონს კიდევ მეტი შემოსავლის მიღების იმედი.

ავილოთ თუნდა თბილისის სახაზინო თეატრი. დიდი დაკვირვება არ არის საქირო დავრწმუნდეთ, რომ იგი სწორედ ამ მოსაზრების ხელმძღვანელობით არის აშენებული და შორს თუ წავედით და უცხოელი თეატრები გავსინჯეთ, დაინახათ, რომ ეს მოსაზრება იქ უფრო სასტიკად არის დაცული. მაგალითად ბერლინში და პარიზში ნამყოფისაგან გამოიგონია, რომ იქაურ თეატრებში ყველა ადგილი, სადაც-კი აღამიანი ჯდომით მოთავსდება, უექველად გამოყენებულია. იარუსები ისე არიან თურმე ერთი მეორეზედ მოთავსებულნი, რომ ჩვეუ-

ლებრივი ტანის ადამიანს შეუძლიან შიგ ღღო-
მელა მოთავსდეს და თუ მაღალი ტანისაა, იგი
უთუოდ დახრით უნდა შევიდეს შიგ. ასეთი
მცირე სიმაღლე იარუსებისა იმიტომ არის საკ-
მარისად მიჩნეული, რომ ადგილები შიგ ჯღო-
მისთვის არის დანიშნული და არა ღღომისა-
თვის. ამასთან სელი თუ სავარძელი ერთმა-
ნეთთან ისე სდგანან თურმე, რომ ადამიანს
შიგ გაკავებულად ჯღომა შეეძლოს, და არა
გვერდზედ გადახრითა (ჩვენს სახაზინო თეატრ-
შიაც სწორედ ესეა). იქ ისეთი აზრია დამყა-
რებული, რომ თეატრში მისული წარმოდგე-
ნის საცქერლად მიდის და არა სანადიმოთა
და სასწებოვრად. მაშასადამე ნახევარ საათს (ან-
ტრაქტებს შუა) სწორედ და მშვიდად ჯღომა
გასაჭირი არ არის.

ამ მოსაზრებასთან შედარებით რას წარ-
მოადგენს ჩვენი თეატრი? ამშვენებელი ხუროთ-
მოძღვრისა და მის ყურისმდგებელთა სრულეს
მოუსაზრებლობას. იქ, სადაც სიმაღლის მიხედ-
ვით, ბენუარს გარდა ოთხი იარუსი უნდა
იყოს, იქ მხოლოდ ორია—ერთი ალთას და
მეორე ბალთას—ამიტომაც მეტად უშნოდ,
არა თეატრისებურად. თუ ყველა მსურველი
შეუშვებს წარმოდგენაზედ, ეს ორი იარუსი
მოსწავლე ქალ-ვაჟთა იცნება, მოსწავლე
ქალი და ვაჟი ბენუარის ლოყებს იჭერს, პარ-
ტერი თითობით მოსიარულე საზოგადოებას
არა ჰყოფნის და ოჯახებისათვის ადგილები
სულ აღარ დარჩება. რაკი ბელეტაჟის ლოყები
ხშირად მოსწავლე ყმაწვილებისათვის კუბონე-
ბად არის გადაქცეული, ამიტომ შესაძლებე-
ლია ლოყების ხალხი, მეტადრე მაღალი საზო-
გადოება, მოერიდოს თეატრში სიარულს. მერე
ავიღოთ პარტერში, ქართველი გულუხვობის
შესაფერი, ფართო სავარძლები, შიგ რომ კაც-
ნახევარი დაეტყვა, ლოყების ქვეშ შემდგარი
ბოძები, სიმსოთი რომ ტივის ხეებს ჰგვანან და
მათ უკან მსხლამს თვალებს უზნელებენ. მერე
ბენუარის ლოყებს შუა გადაღობილები, პირ-
ველშივე რომ ვილატ დამსწრე რუსმა ცხენის
ახურები დაარქვა (СТОИЛА), მერე კიდევ პარ-
ტერიდამ ფოიეში დაქანებული ჩამოსასვლები
და სხვ. ამდენს დაუდევრობას რომ უცქერის
კაცი, უნებლიედ ვაოცებული რჩება და კით-
ხულობს: სად იყვნენ საზოგადოებისგან დაღ-
ვენლი მეთვალყურეები, რომ იმდენს ფულს

ახარჯივინებდნენ ბატრონს და თეატრი-კი თეატრ-
რად ვერ ააშენებინეს ხუროთმოძღვარს?

დიდ, ჩვენი თეატრი თეატრად არ ვარგა
და ესე მისი დატოვება არ შეიძლება, აუცი-
ლებლად გადაკეთებას მოითხოვს. ყველა ცა-
რიელი ფარღალადად დატოვებული კედლები
უნდა უთუოდ გამოვიყენოთ ორი იარუსის
მიმატებითა, სავარძლები დაპატარავებით,
ბოძების აღებით (ტუნჩიკას მიემართოთ და ის
გვასწავლის როგორ), ბენუარის ლოყების
მოლად გაუქმებით ან მეტი დარვიანებით,
დაქანებული გამოსასვლელების გასწორებით და
სხვ. ამ გვარი გადაკეთებით ოთხსაზედ მეტი
ადგილი შეიმატება თეატრს და ნამდვილ
თეატრსაც დაემგავსება იგი. ეს ადგილების
მიმატება ბატრონს სიშუალებას მისცემს უფრო
ხელმისაღწევი ფასები დააღოს ადგილებს და
მანაც ათათუნამდის მეტი შემოსავალი იქონიოს
ყველა წარმოდგენაზედ. ამ მეტი შემოსავალით
სულ რომ ბევრი ესთქვათ, ოთხ-ხუთ წელიწად-
ში აინაზღაურებს გადაკეთებაზედ დახარჯულს
ფულს.

ახლა საკითხავი ის არის, ეს გადაკეთების
ხარჯი ვის ვაკისრებინოთ? ამაზედ შემდეგ.

თავისუფალი მეთვალყურე

საბარეჯოს თეატრი

დადი ხსნა, რაც საგარეჯოს ინტელექტუალს
განსაკუთრებული ყურადღებით ექნება თეატრის საქ-
მეს და კაი ხსნა, საფუძვლობით ორ-სამ წარმო-
დგენას მართავდა ხოლმე. პირველი წარმოდგენები
საგარეჯოში იმართებოდა ცნის ქვეშ, დაბნაზის
უქონლობის გამო. შემდეგში დაიქირავეს ერთი
მოზრდილი სხალის ზედა სართული და უკანასკნელ
დრომდე სხურვად ქვეშ იმართებოდა წარმოდგენები.
ათ წელიწაზე მეტად, რაც დაიბადა აზრი თეა-
ტრისათვის შესაფერ შენობის აგებისა და აგერ ერ-
თი წელიწადი, ეს აზრი უკვე განხორციელდა აგი-
დობრივად ინტელექტუალმა, განსაკუთრებით ბ. ნ.
პაზიერაძის ენერგიული შეტადინებით. ეს შენობა
ამჟამად რკინის გზის საჯავაძოფოთად არის გაქირა-
ვებული, მის აშენებაზე ადებულ ფაღის გასასტუმ-
რებლად. ამ მიზეზით გასულ წაფუელს დაარსებულ
საგარეჯოს დრამატულ საზოგადოებას მუშაობა უს-
დებოდა ისევე ძველს, ყოფილდ უკარგისს შენობაში.
საქმიანობას მოწყადინებულმა საზოგადოებამ გამკეო-
ბამ საჭიროდ დაინახა შესაფერ ბინის გამაქონა და

გასულ წლის მიწურულში მან 300 მანეთად დაიქორწინა ხსენებული, სხვა მიმდინარე წლიდან უკვე შეუდგა წარმოდგენების მართვას.

3 იანვარს წარმოდგენილ იქმნა „არსენა“, 25 იანვარს „და-ძმა“, უკუდღეობში „სკანდინავიის ცუდლუტობა“ და „რელიჟიონის წინააღმდეგ“, 8 მარტს „სოფლის გმირები“. პირველმა ორმა წარმოდგენამ გვიანხანდა ჩაიარა, მიღიერის პიესა-ვი სელოგნების მხრივ მეტად ცუდლუტად იქმნა შესრულებული და თანაც შინაარსიც შეუფერებელი იყო სოფლის აუღიერისთვის. 8 მარტს წარმოდგენილი „სოფლის გმირები“ კი ნამდვილი სსიამოფნის სიურპრინზი იყო არა მარტო საზოგადოებისთვის, არამედ თვით სენის მოყვარეთა და დრ. საზ. გამკობისთვისაც.

არა ჩვეულებრივი შთაბეჭდილება მოახდინა 8 მარტს საჯაროების სენისზე დადგომულმა ირეთელის დრამამ „სოფლის გმირებმა“. ეს იშვიათი მოვლენა ორ უმთავრესი მიზეზით უნდა ახსენას: პიესის შინაარსით და მის ხელოვნურად შესრულებით. ადგილობრივი სენის მოყვარენი თითქმის ერთმანეთს დაეჯიბნენ თავის როლის უკად შესრულებამ.

მუშენიარად შესრულა სპირიდონ მერიანიშვილის როლი ბ. ნიკო ლეკავამ. ბ. კლავა ქერდიანისძე პროფესიონალურ მსახიობის მოკავონებლად ტარებულ მკვლავის როლში. ანსამბლიც ცოტად თუ ბევრად ხელს უწყობდა საერთო მხელალობას. მკვრამ განსაკუთრებული ყურადღება მიამბრო ქ-მა ს. ბერიძისამ, რომელიც ასრულებდა ანკოს როლს. მესამე მოქმედებამ ანკოს დატყეპიანებამ მწუხარების ბეჭედი დაასვა მთელს დამსწრე საზოგადოებას. სულ განაბული ხალხი მთლად შეიპერო იკვლურ ქალის ტანჯვა-მწუხარებას. ანკოს სიკვდილზე სპირიდონის ტულის სიღრმიდან ამოხეთქილმა სიტყვამ „მოკვდა“ ხალხით გატყედილ დარბაზში ნამდვილი გლოვის ზარი ჩამოავლო. მეტადრე ზათეტიური იყო სენა, როცა სიტონხლით სავსე მოსწავლე გოგობი ყუვილებით შემოდან სასიკვდილო სენით შეპნეობილ ანკოსთან. მთელ მესამე და მეთხმე მოქმედებათა განმავლობაში არა ერთს მამაკაცს ვრუხს-ტედიოვით ურთოდა ტანში ბრახი და მწუხარება და არა ერთს მანდილოსანს განუწყვეტლავ სიღამე ცრემლები... ერთი სიტყვით „სოფლის გმირებმა“ იშვიათი დრმა შთაბეჭდილება მოახდინა საჯაროებში.

შუკველიან დეფექტებზე იყო, უკვე შესრულებულ შესაღებულა, მკვრამ მანც ეს პიესა ნამდვი-

ლი თვალსაჩინო გამარჯვება საჯაროების სენისა.

ხალხის უნკარო სამსხურით გამსჭვალულმა სკ. დრ. საზოგადოებამ 25 მარტს უფასოთა გამართა „სოფლის გმირები“. თეატრს აურბეული ხალხი მოაწვდა. მწუხარებით უნდა აღენიშნოთ, რომ წეს-რიგი სმურობით და უდგილო სიდილითაც სპირიდონ ირეკოდა, რამც სელი შეუშლას მთლანი შთაბეჭდილების მოხდენას. მერმისისთვის უფასო წარმოდგენებზე განსზღვრული ბარათების დარიგება და მხლოლოდ მათი თეატრში შეშება სსიტაკად უნდა იქმნის დღეცნობი, თორემ თუ „სოფლის გმირებზე“ უწესრიგობამ თავი იჩინა, სხვა პიესაზედ უარსიც მოსალოდნელია.

უოველ შემთხვევაში ამ უფასო წარმოდგენისთვის დრ. საზ. გამკვობა და სენის მოყვარე ხალკაზლობა უსაზღვრო მადლობის დირსია. კარგი იქნება, თუ საჯაროების სენის მოყვარენი შეხობელ სოფლებსაც კაცნობენ „სოფლის გმირებს“, ამ შედეგის სსოფლო სენის დარბაზებტრუარისას და მით უფრო მეტად შეყვარებენ ხალხს სამშობლო სენის და აკრძობიბუნენ სელოფების დიად ძალას და მნიშვნელობას.

დაე; ხალხის კეთილდღეობისთვის თავადებულ სპირიდონის და ანკოს მწუხარებამ უხვად აფორქვეინის ხალხს თანაგრძობისას და სიყვარულის ცრემლები; დეე, რაც შეიძლება მეტად კალიერდეს სიხელეილი და ზიხლი მკვლავითადმი, რაც შეიძლება სპირიდონ მხილბულ და დგამიბლ იქნას, სამწუხაროთ უველგან გავრცელებული, მათი სამხრტეზიონო და მხეცური მოქმედებანი.

ბ ა ფ ე ლ ვ ა ნ ი

ყარბი.—ადგილობრივმა სენის მოყვარებმა ბ-ნ კალატონიშვილის რეჟისორობით სარკინისკზობატალიონის სენის სასარკებლოდ საქალკო საჯარებულბი 20 მარტს ქართულად წარმოდგინეს 3 მოქმედებანი პიესა „უმარადის ბრალა“, ხოლო რუსულად 1 მოქნი ფოდველი. მონაწილეობდენ: ბ-ნი — კალატონიშვილი, ად. ჟონერბი, ქ-ნი — ტატოშვილის, ჟონერბისა, კალატონიშვილის და სხ. წარმოდგენამ მწიბორად ჩაიარა, — ეტეობოდა რეჟისორის ხელი. ხალხი ბლომად დაესწრო და წარმოდგენით გამყოფილი დარჩა. შემოსავალი 366 მან. უდრიდა. ვუსურგებთ წარმტებას, რომ უფრო სპირიდონ გამართოთ ხოლოდ სეთი წარმოდგენები.

დ. გაბრუაშვილი

წვრილი ამბავი

სამშობლოში

◆ **ჟურნალი „თეატრი და ცხოვრება“** მთელის წლით თვისი ხარკით გაუწერეს შემდეგს სამკითხველოებს ქვემოხსენებულ პირთ: **ინისას**—ვიქტორ გოგრიკიანი, **კრებალოს** (რაქაში)—სამსონ დავიკვიძემ, **წესისას** (რაქაში)—ივან თემირაზ ძე ლობჯანიძემ, **ინისას** (რაქის მახაზი)—ვის. ივ. კირვალაძემ, **მარტყოფისას** (თბილ. მახ.) ნიკ. ზაქ. ლეკიშვილმა, **საგარეჯოსას** (თბილ. მახ.)—ნ. ივლიშვილმა, **საჩხერისას** (იმერეთი)—მასიობა იუზა ზარდალიშვილმა.

◆ **დრამატურგმა ტრ. რამიშვილმა** დასწერა ახალი სამ მოქმედებანი პიესა „დღინაცვალი“, სოფლის ცხოვრებიდან. პიესაში ახალი ტიპებია გამოყვანილი და ცოცხლადაა დაწერილი. პიესას მოკლე ხანში დასდგვენ.

◆ **სალიტერატურო დღილი—კამათი** გაიმართება სახალხო სახლში 23 აპრილს: I ლემკოა—მე XIX-ე საუკ. სიტყვა-კაზმულ მწერლობა; II კამათი თეატრზე.

◆ **ქართ. სც. მოღვაწეთა პირველი ყრილობისათვის** კ. ანდრონიკაშვილი (კონსტან-ანდრონი) ამახადებს ორ მოხსენებას: 1) „ეროვნული დრამა“ და 2) „რეჟისურა“.

◆ **დრამატურგ-მსახიობი ვ. შალიკაშვილი** სწერს ახალ კომედიას ჩვენის ინტელიგენციის ცხოვრებიდან.

◆ **გურიის დაბალხედიში გაიმართა სალიტერატურო-სამუსიკო საღამოები.** გ. ნიორაძე კითხულობდა ლექციებს: „ი. გოგებაშვილი და მისი პედაგოგიური იდეალები“; გ. ტაბიძე, ხ. ურუშაძე და გ. ქუჩიშვილი კითხულობდნენ საკუთარ ლექსებს; ხანატურიცი უკრავდა ვიოლიონჩელსა და ქიანურზე. ხალხი ყველგან აღტაცებითა და სტუმართმოყვარეობით ხედებოდა.

„სინათლე“-ს **ფრანგულად** სთარგმნის ჩვენი მწერალი დავ. კასრაძე. მოკლე ხანში დაიბეჭდება.

◆ **ი. გრიშაშვილის** საღამო გაიმართება 23 აპრილს ქართულ თეატრში.

უსცნობა შორის

◆ **მოცეკვავე ქალმა იზაღარა დუნკანმა** პარიზის მახლობლად, მელოში, გახსნა ტყეისა და რითმიული მოძრაობის სკოლა.

◆ **მსახიობმა ელფონორა დუშემ** გადასწყვიტა, თვისი ვილა, იტალიის მიდამოებში, მსახიობთა პრუქტის და იქვე სასცენო მოღვაწეთა განმანათლებელი კურსები დააფუძნოს, ხოლო თავისი მდიდარი წიგნთსაკაცი კი მსურს გაიღატანოს ვილას მახლობლად დიდ დარბაზში და ერთი ცენტრალური სამკითხველო შექმნას მთელის იტალიის მსახიობთათვის.

რეცენზენტეცი ასეთი უნდა!

გასულ ხუთშაბათს (10 აპრილს) სურბულოში სომხურად წარმოსადგენად დანიშნული იყო „აგაზი ვრა“ (ქვეშაზე), მაგრამ რაღაც მიზეზით ეს ზეის გადაიდო და სამაგიეროდ წარმოდგენილ იქნას ქართულიდან ნაოსრგმნი „ბაბუში“ და რუსულიდან „მე მოვეკდი“, მესამე დღეს-კი სომხურ გასული „მშაქში“ დიდი რეცენზისა იყო მათაგსებული, რომლის ავტორიც (ლ. ქ.) დდათ აქებდა, როგორც ვითომდა წარმოდგენილ ზეისს „ქვეშაზე“, აგრეთვე მასში მონაწილე მსახიობთ.

რეცენზენტობაც ასეთი უნდა: წარმოდგენას არა უთავადა, რეცენზისა კი ცხრება!.. აი, როგორც ეკიდებან ხელათგების წმიდა ტაძრს და მწერლობის საკუთფის!..

ჩვენს მეზობელათგ-კი ჰქოდათ ჩვენებურ რეცენზენტს მსგავსი, არა, მეთათგელო!

„აგა, სირცხვილო, სადაა არის შენი სიწითლე!“

წერილი რედაქციის მიმართ

ქ. ნო რედაქტორი!

თქვენს პატოცემულ ჟურ. „თ. და ც.“ (იხ. № 4) იყო დასტამბული მცირე შენიშვნა წი. ნინოს უბნის ახლად დარსებულ სამკითხველოს შესახებ პ. ფრანგიშვილის. წერილის დამწერი ბრძანებს: „ეს ორი თვეა, რაც აქაურბა ინტელიგენტებმა და მუშებმა ქ. შ. წ. გ. საზოგადოებას დაარსებინა უფსო წიგნთ-საკც-სამკითხველო. ამ ფრიალ სასიამოვნო დასაწყისის სიხარულით ვგვებლობი, გვევონა კარგი შედეგეც მოჰქობოდა, მაგრამ წვერთა და გამგეობის შოიის რალაც უთანხმოება დაიბადა, ჯერ საქმე რიგიან ნინადაზედ არ არის დაყენებული, ესენი-კი ახლავ ქიშპობილ და სახელს უკარგებენ ამ ფრიდ სასარგებლო დაწესებულებასო“ და სხვა ამისთანებს. მე, როგორც გამგეობის დავდელომარე, ვარწმუნებ, იმედ-გაცრუებულს სამკითხველოს გამგეობის მოქმედებაზედ, მან ფრანგიშვილს, რომ ამ გვარი უთანხმოება და ქიშპობა წვერთა და გამგეობის შორის ჯერ არ მომხდარა, პირიქით ესენი ერთმანეთის თანხმობით და დახმარებით სამკითხველოს საქმეს დღითი დღე აუმჯობესებენ და აკეთებენ, რაიც კი მოეთხოვება ამ მოკლე ხანს მის არსებობისას (ერთი თვე არ არის რაც გამგეობა აირჩიეს). გამგეობა ყოველივეს ჰლონობს სამკითხველოს საქმე კარგად მოაწყოს და ყოველი შეგნებელი ადამიანი მოვალეა ამ კითლი საქმეში ხელი წამოგვახმაროს, არა თუ ტყუილი ხმები გავავიწყდოს.

გამგეობის მონდობილობით, გამგეობის თავმჯდომარე **გ. ფარაღშვილი**

ოველკვირეული სამხატვრო-სალიტერატურო, სათეატრო და საზოგადოებრივი ზინაარსის სურათებიანი ჟურნალი

იუმორისტული განყოფილებით და კარიკატურებით. ჟურნალში დიბუქდება წერილები თეატრის, მწერლობის, მუსიკის, მხატვრობა-ხელოვნებისა და საზოგადოებრივ ცხოვრების შესახებ, კრიტიკული განხილვანი, დახასიათებანი, ისტორიულ-ბიოგრაფიული ცნობანი, მოთხრობანი, ლექსნი, იუმორისტული ამბავნი, სამეცნიერო მიმოხილვანი, სურათები, ნახატები, კარიკატურები და სხ.

ყოველს ნომერში დიბუქდება სარეპერტუარო პიესა, ორიგინალური ანუ ნათარგმნი. ჟურნალს საგანგებო თანაშემწემელ კორესპონდენტები ჰქვას რუსეთსა და სსრკ-ს გარედა. ჟურნალში ითასაშემწემელენ ცნობილი მწიგნობარნი, მუსიკოსნი, დრამატურგნი, მგონისნი და მხატვარ-ხელოვნანი.

ჟურნალის ფასი: წლიურად—5 მ., (წლის დამლევამდე—4 მ.). ნახევარი წლით—3 მ. თითო—10 კ. ფულის გადახდა ნაწილ-ნაწილადაც შეიძლება: ხელმოწერის დროს 1 მ., დანარჩენიც ორ ნაწილად.

ხელისმოწერა მიიღება: ქართ. დრამატ. საზოგადოებას კანტონაში და იოსებ იმედაშვილთან („სორაზანსი“ სტამბაში) დილით 10—2 სათამდე, სადამოს 5—7 სათამდე.

წერილები და მასალები უნდა გამოიგზავნოს იოსებ იმედაშვილის სახელზე—Тифლის, ред. жур. „Театри да Цховреба“ Иосифу Имедашвили. ჟურნალში დასაბუქდი განსჯდებასანგ მიიღება იქვე.

ტელეფონი № 15-41

რედაქტორ-გამომცემელი ანა იმედაშვილისა

მიიღება ხელის მოწერა 1914 წლისთ.

წელიწადი **თეაი** წელიწადი
მეოთხე მეოთხე

საპოლიტიკო და სალიტერატურო გაზეთი ბაშოლის ორშაბათობით

წლიურნი ხელის მომწერელნი მიიღებენ 2 საჩუქარს: 1) წიგნს, სადაც მოთავსებული იქნება აკაკის პოემა „რაბა-ლეჩხუმი“, რაჟა-ლეჩხუშში მისი ნიგუზაურობის ამბავი წარმოთქმული სიტყვები და ამ კუთხის რუკა; 2) ნ. ა. დუბროვსკის თხზულებას „ამბუსტ ბაშალი“, რომელიც საკუთრად „თეაი“-სთვის არის დაწერილი.

ხელისმოწერა მიიღება „თეაი“-ს რედაქციაში (ოლგას ქ., სახ. დიასამიძისა, № 4).

ფასი გაზეთისა: წლიურად—2 მ. 50 კ., ნახევარ წლით—1 მ. 25 კ., ერთი თვით—25 კ. კონტრა ლია ყოველდღე დილის 10 საათიდან 1 სათამდე.

მისამართის გამოცვლა თბილისს გარეშე 40 კ. მისამართი: Тифლის, Ольгинская № 4, д. Диасамидзе, редакция газ. „Теми“.

რედ.-გამომცემელი გრ. დიასამიძე

იმაკეთი ყოველდღიური საპოლიტიკ.-სალიტ გაზეთი

ახალი რედაქციით და თანამშრომლებით წლით—7 მ., ნახევარ წლით—4 მ., ერთი თვით 4 აბახი, ცალკე ნომერი—5 კ.

სახლვარ გარედ წლიურად—15 მ., ნახევარ წლით—8 მ., სოფლის მასწავლებლებს და უფასო წიგნსაც-სამკითხველებს წლიურად 6 მ. ფასის გადახდა ნაწილ-ნაწილადაც შეიძლება.

მისამართი: Кутаиси, ред. газ. „Имерети“.

რედაქტორ-გამომცემელი გ. კელიძე

ბაშოლის ჟუთისიში ვ მარტიდან ორშაბათობით

ურგია

სალიტერატურო-საპოლიტიკო და ეკონომიური გაზეთი.

რედაქცია: გინწახის ქ. ვ. ფერაძის ლა 5. კარანუევის სტამბის სადგომში.

გაზეთის ფასი: წლით—2 მ. 50 კ., ნახევარ წლით—1 მ. 25 კ., თვით—25 კ., ცალკე ნომერი 5 კ. სახლვარ გარედ ორჯერ მეტი.

ფული და წერილები მიიღება: Кутаиси, ред. еженед. груз. газеты „Шрома“.

მიიღება დასაბეჭდად განცხადებანი

ექიმი ა. მ. იაფვილი

(თბილისის საქალაქო 1-ლ ნა-
წილის მეტრნალი)
შინაგან ავადმყოფობათა.
ღიღით 8—10 ს., საღამოთი 5—7 ს.
წყნეთის ქ., № 19.

ექიმი ა. ნ. ღიბასაძე

(ორდინატორი თბილ. სარკინის
გზო საავადმყოფოსი)
განს, კუნთოვლი და საშსნგის
შუღლით 1—2¹/₂ ს., საღამოთი 6—8 ს
მოსკოვის ქ. № 4.

ექიმი ივ. ზ. გომარეთელი

შინაგან ავადმყოფობათა
დიღის 8—12 ს.,
საღამოთი 5—7 ს.,
ოღვას ქ., № 20,
ტელეფონი № 6—38.

კბიღის ექიმი

ექიმი ალ. სოლოღაფვილი

იღებს ავადმყოფებს
დიღის 9—2 სათ., საღამოს 5—7 სათ.
გოღოღინის პრ., № 12

ხელღვნურად _____ სამკურნალო და _____

_____ შეზავებული _____ ხიღუღობის წყალი

ექიმი ვ. ღ. ღამბაშიძე

შინაგან და ბავშვთა ავადმყოფობის.
ღარღის უზანის ქ. № 9.

ექიმი ვ. ვ. მალღაღ ფვიღი

შინაგან ავადმყოფობათა
დიღით 11—12 ს., საღამოთი 5—6 ს.
ოღვას ქ. № 39.

ექიმი ნ. მ. თიღანაძე

(თბიღისის სქაღაქო მეურნაღი)
შინაგან ნენუღებთა
დიღით 8—10 ს.
კიღოღნი ქ. № 18.

_____ ხელღვნურად _____ სამკურნალო და _____

_____ შეზავებული _____ ხიღუღობის წყალი

_____ ხელღვნურად _____ სამკურნალო და _____

_____ შეზავებული _____ ხიღუღობის წყალი

_____ ხელღვნურად _____ სამკურნალო და _____

_____ შეზავებული _____ ხიღუღობის წყალი

_____ ხელღვნურად _____ სამკურნალო და _____

_____ შეზავებული _____ ხიღუღობის წყალი

_____ ხელღვნურად _____ სამკურნალო და _____

_____ შეზავებული _____ ხიღუღობის წყალი

_____ ხელღვნურად _____ სამკურნალო და _____

_____ შეზავებული _____ ხიღუღობის წყალი

КНИГИ

изд. С. А. Козлов-
снато для самообу-
ченя: Рѣш. и под-
робн. объясн. 2—
10 ю спос. всѣх
арифм. аугеб., геомет., триг. и авал.
аад. сборниковъ: 1) Верещагина; 2) Ма-
линина и Бур.; 3) Гольденберга; 4) Ев-
тушевскаго ч. ч. I и II; 5) Арбузова и
Г^о; 6) Шапошникова и Вальцова; 7)
Биселева; 8) Сорокина; 9) Рыбкина;
10) Клеюновскаго; 11) Минина; 12) Ву-
лиха; 13) Давидова; 14) Бычкова; 15)
Стеблова; 16) Злотчанака; 17) Воино-
ва; 18) Горячева и др. Сидна 20%
при Вашей перес. Подробн. объясн. съ
образ. рѣш. зад. высладоу бесплатно.
Вшписывать исключ. по адресу: *Блага-
церковь, Кіев. 17б. С. А. Козловскому.*

სანატორიუმი

ექ. პასტაღ ღამბაშიღისა

პატარა-ცემში, ბაკურიანის გზაზე

ქალ-ვაჟთათვის 8—15 ზღამღე

ღაფრიღებთი პიღობეღი მსურვეღთ
ღაეზღავნებათ. ღოსტით მოთღვნე-
ღებნისათანაღე.

მისამართა: თბიღისი ექ. ვ. ღამბაშიღე

(წ.)